

VAI TRÒ CỦA PHẬT GIÁO NAM TÔNG KHMER ĐỐI VỚI SỰ ỔN ĐỊNH VÀ PHÁT TRIỂN XÃ HỘI Ở ĐỒNG BẰNG SÔNG CỬU LONG HIỆN NAY

Phan Thuận¹

¹ Học viện Chính trị Khu vực IV

Thông tin chung:

Ngày nhận: 07/05/2014

Ngày chấp nhận: 29/08/2014

Title:

The role of Khmer Theravada Buddhism for sustainable and social development in the Mekong Delta today

Từ khóa:

Phật giáo Nam tông Khmer, phát triển xã hội

Keywords:

Khmer Theravada Buddhism, social development

ABSTRACT

The purpose of the article was to assess the role of Khmer Theravada Buddhism for sustainable and social development today, based on survey data sources for socio-economic life of Khmer compatriot in the Mekong Delta (2011). The quantitative evidence of the survey showed that those roles were expressed through (1) the Buddha's injunction for actions of believers in the sustainable and social development, (2) the roles of monks, believers in propaganda activities carried out well the "Dharma - Ethnicity and Socialism", charitable activities and the desire of the monks, believers for sustainable and social development. From this aspect, the article suggested some solutions to promoting the roles of Khmer Theravada Buddhism for sustainable and social development.

TÓM TẮT

Mục đích của bài viết là đánh giá vai trò của Phật giáo Nam tông Khmer đối với sự ổn định và phát triển xã hội hiện nay, dựa trên nguồn dữ liệu khảo sát về đời sống kinh tế- xã hội của đồng bào Khmer ở Đồng bằng sông Cửu Long (2011). Các bằng chứng định lượng của cuộc khảo sát đã cho thấy rằng, vai trò đó được thể hiện thông qua (1) những lời huấn thị của Đức Phật đối với hành động của tín đồ trong sự ổn định và phát triển xã hội, (2) vai trò của sư sãi, tín đồ trong các hoạt động tuyên truyền thực hiện tốt chủ trương “Đạo pháp- Dân tộc và Chủ nghĩa xã hội”, hoạt động từ thiện và những mong muốn của sư sãi, tín đồ Phật tử đối với sự phát triển và ổn định xã hội. Từ đó, bài viết gợi mở một số giải pháp tiếp tục phát huy vai trò của Phật giáo Nam tông Khmer đối với sự phát triển xã hội theo hướng bền vững.

1 GIỚI THIỆU NGHIÊN CỨU

Đồng bằng sông Cửu Long là một trong những vùng đất hội tụ khá nhiều tôn giáo lớn như Phật giáo, Công giáo, Hồi giáo, Phật giáo Hòa hảo... Kết quả điều tra dân số năm 2009 cho thấy, toàn vùng có hơn 5,4 triệu tín đồ. Trong đó, có hơn ½ là tín đồ Phật giáo, bao gồm cả tín đồ Phật giáo Nam tông Khmer (Tổng Cục thống kê, 2010). Điều này cho thấy, Phật giáo nói chung, Phật giáo Nam tông Khmer đã góp phần làm cho đời sống tôn giáo ở

vùng sông nước Cửu Long thêm phong phú và đa dạng.

Phật giáo Nam tông đã có mặt ở Đồng bằng sông Cửu Long từ rất sớm (vào khoảng thế kỷ thứ IV). Đến thế kỷ XIX, đầu thế kỷ XX đại bộ phận các Phum (xóm), Sóc (nhiều xóm hợp thành) của người Khmer đều có chùa thờ Phật. Tính đến tháng 6/2010, Phật giáo Nam tông Khmer đã có 453 ngôi chùa với tổng số 8.017 chư Tăng, tăng hơn 20% so với thời điểm 1981, chiếm 19,3% tổng số sư trong

ca nước), tập trung chủ yếu ở 9 tỉnh (thành phố) Đồng bằng sông Cửu Long (Trà Vinh, Vĩnh Long, Cần Thơ, An Giang, Kiên Giang, Bạc Liêu, Sóc Trăng, Cà Mau) (Xem Võ Thanh Hùng, 2012). Có thể nói, trong ngôi nhà chung của Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Phật giáo Nam tông Khmer đã có sự phát triển khá nhanh về số lượng tín đồ cũng như cơ sở thờ tự.

Trong những năm gần đây, Phật giáo Nam tông Khmer đã nỗ lực trong công tác tuyên truyền, vận động tín đồ thực hiện tốt các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước nhằm thực hiện tốt phương châm “Đạo pháp- Dân tộc và Chủ nghĩa xã hội”. Ngoài ra, các tín đồ, sư sãi, chức sắc của Phật giáo Nam tông Khmer cũng đã tích cực trong các hoạt động từ thiện xã hội, góp phần xoa dịu nỗi đau của những người nghèo khổ, đảm bảo tốt an sinh xã hội đối với những nhóm xã hội dễ bị tổn thương. Như vậy, trong quá trình đồng hành cùng với dân tộc, Phật giáo Nam tông Khmer có vai trò quan trọng đối với sự ổn định và phát triển xã hội bền vững. Do đó, bài viết tập trung phân tích vai trò này ở một số giác độ như (1) vai trò của giáo lý, (2) vai trò của sư sãi, tín đồ và (3) mong muốn của sư sãi, tín đồ đối với sự phát triển xã hội.

2 PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1 Phạm vi nghiên cứu

Nghiên cứu được thực hiện trên các tỉnh có đồng bào Khmer đang sinh sống ở khu vực Đồng bằng sông Cửu Long như Trà Vinh, Vĩnh Long, Trà Vinh, An Giang, Cần Thơ, Sóc Trăng, Bạc Liêu và Cà Mau

2.2 Phương pháp thu thập thông tin

Nghiên cứu đã thực hiện trung cầu ý kiến với 1419 đối tượng là tín đồ của Phật giáo Nam tông Khmer ở Đồng bằng sông Cửu Long và 224 đối tượng là sư sãi ở các chùa thuộc phái hệ Phật giáo Nam tông Khmer đóng trên khu vực Đồng bằng sông Cửu Long. Kết quả nghiên cứu được xử lý

Không gán gũ kẻ ác
 Thân cận bậc trí hiền
 Cúng dường bậc tôn đức
 Là phúc lành cao thượng
 Ở trú xứ thích hợp
 Công đức trước đã làm
 Chân chánh hướng tự tâm
 Là phúc lành cao thượng
 Đa văn nghề nghiệp giỏi
 Khéo huân luyện học tập
 Nói những lời chơn chất
 Là phúc lành cao thượng

bằng phần mềm SPSS phiên bản 16.0, chủ yếu là kết quả mô tả thống kê. Ngoài ra, nghiên cứu còn sử dụng một số tài liệu có sẵn từ kinh văn trực tuyến, các bài báo, bài viết khác có liên quan đến chủ đề nghiên cứu.

3 KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN

3.1 Giáo lý Phật giáo Nam tông đối với sự ổn định và phát triển xã hội

Phật giáo Nam tông Khmer vẫn chung thủy với giáo lý Phật giáo Nguyên thủy. Do đó, các sư sãi, tín đồ của Phật giáo Nam tông Khmer cũng được thực hành với những lời huấn thị của Đức Phật Thích Ca. Theo quan niệm của Đức Phật, “đời là bể khổ”, nước mắt chúng sinh còn nhiều hơn nước biển ở đại dương. Điều này cho thấy, trong kiếp nhân sinh, con người luôn phải đối diện với những khó khăn, đau khổ. Chính vì thế, Phật đã có chủ trương rằng, hãy thoát khỏi những ham muốn đời thường và đam mê dục vọng thì cuộc sống sẽ trở nên thanh thản hơn.

Trong Kinh hạnh phúc, Đức Phật đã dạy rằng, chúng sinh muốn có hạnh phúc cao thượng thì phải tránh những kẻ ác, gán các bậc thánh nhân, bỏ thí, cúng dường các bậc thế tôn để lập công đức, đi theo con đường chính đạo. Ngoài ra, chúng sinh cũng phải nỗ lực phấn đấu học tập để khai thông trí tuệ bởi lẽ, theo Phật, mọi nguyên nhân dẫn đến cái khổ đều xuất phát từ sự “vô minh”. Đồng thời, sự hiểu thuận với cha mẹ, kiếm tiền bằng nghề lương thiện..., sẽ mang lại cho con người cuộc sống bình yên. Bởi lẽ, Đức Phật lý giải rằng, cuộc sống con người ta thật sự ngăn ngùi và không ai thoát khỏi chuỗi “sinh, lão, bệnh tử”. Cho nên, làm việc thiện, tích công đức sẽ giúp con người ta cảm thấy thanh thản và nhẹ lòng hơn, bởi vì “khi ta làm việc thiện, phước đức chưa đến, nhưng quả xấu đã rời xa”. Có lẽ, hạnh phúc là cái được cho đi, chứ không phải nắm chặt nó. Vì thế, cuộc sống hạnh phúc thật sự khi con người ta hướng đến cái chân, thiện, mỹ và hướng đến nỗi khổ của người khác.

Hiếu thuận bậc sanh thành
 Chăm sóc vợ và con
 Sống bằng nghề lương thiện
 Là phúc lành cao thượng
 Bỏ thí hành đúng Pháp
 Giúp ích hàng quyền thuộc
 Hành vi không lỗi lầm
 Là phúc lành cao thượng

(Kinh Hạnh phúc,

<http://tuvienlienhoa.net/KinhDien/uni/u-nghithuc-tung/nthuc02-a.htm>)

Trong Kinh từ bi, Đức Phật cũng đã dạy rằng, con người luôn sống hiền hòa, tu hành đạt thành chính quả để có thêm nghị lực, rũ bỏ những bụi bân của cuộc đời, lục căn sẽ luôn trong sáng, trí tuệ sẽ được hiển minh... Khi đó, thế gian sẽ được bình an, tất cả sinh linh sẽ tràn đầy hạnh phúc. Như vậy, theo Đức Phật, con đường tu hành chính đạo, từ bi, hi xả sẽ là mạch sống cho con người hướng đến cái

Hiền nhân cầu an lạc
 Nên huân tu pháp lành
 Có nghị lực chơn chất
 Ngay thẳng và nhu thuận
 Hiền hoà không kiêu mạn
 Sống dễ dàng tri túc
 Thanh đạm không rộn ràng
 Lục căn luôn trong sáng

Thực hiện những lời giáo huấn của Đức Phật, tín đồ Phật giáo Nam tông Khmer đã nỗ lực hoàn thiện bản thân, để tránh những cảm dỗ xã hội đang bủa vây, không làm những việc làm trái với đạo lý con người, góp phần mang lại ổn định cho xã hội. Kết quả khảo sát về đời sống kinh tế, văn hóa, xã hội của tín đồ Phật giáo Nam tông Khmer (2011) cho thấy, có 1109/1410 tín đồ (chiếm 79,2%) được hỏi về mục đích theo Phật giáo Nam tông thì họ cho rằng, họ theo Phật giáo Nam tông để giúp cho bản thân của họ được hoàn thiện hơn. Ngoài ra, có một tỷ lệ nhỏ cho rằng họ theo Phật giáo Nam tông để được không còn sự khổ đau, tai qua nạn khỏi, để giải thoát sau khi họ chết đi... (Bảng 1).

Bảng 1: Mục đích của người dân theo Phật giáo Nam tông Khmer

Mục đích theo Phật giáo Nam tông	N	Tỷ lệ (%)
Để hoàn thiện bản thân	1109	79.2
Để được tai qua nạn khỏi	278	19.8
Theo truyền thống gia đình	245	17.5
Để cầu tài, cầu lộc	179	12.8
Để được giải thoát	139	9.9
Để tránh nghiệp báo	131	9.4
Thành phật, bồ tát, la hán	127	9.1
Được về cõi Tây phương cực lạc	120	8.6
Để chết không phải xuống địa ngục	102	7.3

Nguồn: Kết quả khảo sát về đời sống kinh tế, văn hóa và xã hội của tín đồ Phật giáo Nam tông Khmer, 2011

Điều này cho thấy, những lời huấn thị của Đức Phật đã giúp cho tín đồ có lối sống tốt hơn. Cho

thiện và cái tâm, tránh xa những cái ác, cái thấp hèn trong cuộc sống đời thường mà những cái đó sẽ khiến cho con người ta dễ rơi vào những cảm dỗ và rồi không lối thoát. Do đó, hướng đến đạo pháp và từ bi sẽ giúp cho con người ta có thể thoát khỏi những nỗi đau hiện tại, không tạo nghiệp cho kiếp sau.

Trí tuệ càng hiển minh
 Tự trọng không quyền niệm
 Không làm việc ác nhỏ
 Mà bậc trí hiền chê
 Nguyên thái bình an lạc
 Nguyên tất cả sanh linh
 Tràn đầy muôn hạnh phúc
(Kinh từ bi,

<http://tuvienlienhoa.net/KinhDien/uni/ungthuc-tung/nthuc02-a.htm>)

nên, không phải ngẫu nhiên mà theo truyền thống của người Khmer, nam thanh niên đến tuổi 12,13 thì phải vào tu ở Chùa, để báo hiếu cho cha mẹ. Có lẽ, nguồn gốc sâu xa của tục tu báo hiếu này ở chỗ là, thanh niên vào Chùa tu để học và thấm nhuần giáo lý của Phật pháp, góp phần hoàn thiện bản thân của họ, hướng họ đến các giá trị từ bi, hiếu thuận. Chính vì thế, có 87,5% tín đồ được hỏi về lợi ích khi theo Phật giáo Nam tông thì cho rằng, họ sống hòa đồng với cộng đồng hơn; có 81,1% cho rằng đạo đức của họ được hoàn thiện hơn; có 80,6% cho rằng lương tâm của họ được thanh thản hơn và có 74,7% cho rằng họ hiểu biết xã hội nhiều hơn (Trung tâm Nghiên cứu tôn giáo, 2011). Như vậy, những lời răn dạy của Đức Phật sẽ là kim chỉ nam trong hành động của tín đồ Phật giáo Nam tông Khmer, giúp họ hiểu hơn về đạo lý làm người, nhân quả của cuộc đời, từ đó, giúp họ hướng đến những hành động lương thiện, từ bi, bác ái, tránh xa những dục vọng, ham muốn cá nhân..., để rồi, họ có được cuộc sống bình an, không bon chen với cuộc chạy đua về tiền bạc và danh lợi như hiện nay. Vì thế, bản chất của tín đồ Phật giáo Nam tông Khmer khá hiền hòa, chân thật, ít bon chen với tiền tài và danh lợi. Chính điều này, đã góp phần làm cho xã hội được ổn định và phát triển theo hướng tích cực hơn.

Như vậy, các bằng chứng nghiên cứu cho thấy, những lời huấn thị của Đức Phật đã tác động khá mạnh mẽ đến suy nghĩ, hành động của tín đồ. Vì thế, tín đồ Phật giáo Nam tông Khmer luôn có một lòng hướng Phật để hoàn thiện nhân cách của họ, hướng đến một cộng đồng giàu lòng nhân ái. Có thể nói, những suy nghĩ, hành động đó của họ có ý

ngĩa rất lớn đối với sự ổn định và phát triển xã hội trong bối cảnh hiện nay. Bởi vì, tác động tiêu cực của kinh tế thị trường đã làm cho các giá trị truyền thống dường như bị phai nhạt và có xu hướng bị xuống cấp. Do đó, những lời răn dạy của Đức Phật sẽ là "bộ lọc" để lọc và giữ lại những giá trị truyền thống tốt đẹp của dân tộc, giúp cho mọi người nhận thấy rằng, mọi thứ vật chất có thể mất đi nhưng chỉ có tình người vẫn còn ở lại. Các hoạt động trong thực tiễn của tín đồ Phật giáo Nam tông Khmer là một trong những bằng chứng thuyết phục về vai trò của Phật giáo Nam tông đối với sự ổn định và phát triển xã hội hiện nay thông qua thực hiện tốt phương châm "Đạo pháp- Dân tộc và Chủ nghĩa xã hội".

3.2 Vai trò của chức sắc, sư sãi và tín đồ đối với sự ổn định và phát triển xã hội

Trong đời sống tôn giáo của người Khmer, sư sãi là người có vai trò đặc biệt đối với tín đồ. Bởi theo quan niệm của tín đồ cho rằng, chức sắc, sư sãi là những người đại diện cho Đức Phật. Do đó, những lời răn dạy của chức sắc, sư sãi cũng chính là những lời huấn thị của Đức Phật đối với tín đồ. Cho nên, kết quả khảo sát (2011) cho thấy, có 96,1% tín đồ cho rằng sư sãi có vai trò quan trọng và rất quan trọng đến đời sống của họ và có 84,4% tín đồ được hỏi cho rằng uy tín của sư sãi ngày càng được khẳng định nhiều hơn (Trung tâm Nghiên cứu tôn giáo, 2011). Các bằng chứng này cho thấy, sư sãi có vai trò quan trọng đối với đời sống xã hội của tín đồ. Vì thế, họ có sức ảnh hưởng khá mạnh mẽ đến các hành động của tín đồ trong việc duy trì sự ổn định và phát triển xã hội ở khu vực Đồng bằng sông Cửu Long hiện nay. Vai trò đó được thể hiện ở các khía cạnh (1) tuyên truyền, vận động, (2) tích cực hoạt động từ thiện xã hội và (3) mong muốn về sự phát triển xã hội.

3.2.1 Tuyên truyền, vận động sư sãi, tín đồ thực hiện tốt phương châm "Đạo pháp- Dân tộc và Chủ nghĩa xã hội"

Trong những năm qua, cùng với Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Phật giáo Nam tông Khmer cũng đã tích cực tuyên truyền, vận động sư sãi và đồng bào Phật tử thực hiện tốt các chủ trương chính sách của Đảng, Nhà nước; vận động sư sãi và Phật tử tham gia tích cực các phong trào tại địa phương như xóa đói giảm nghèo, nâng cao dân trí, bảo tồn và phát huy văn hóa dân tộc, giữ gìn an ninh trật tự và góp phần xây dựng khối đại đoàn kết dân tộc (Dương Nhơn, 2008: 44). Kết quả khảo sát của Trung tâm Nghiên cứu Tôn giáo- Học viện Chính trị- Hành chính Quốc gia Hồ Chí Minh (2011) cho thấy

rằng, có 92,3% tín đồ và 90,4% sư sãi Phật giáo Nam tông Khmer cho rằng họ thường xuyên được các chức sắc tôn giáo tuyên truyền, vận động thực hiện tốt các chủ trương của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước; có 90,3% tín đồ và 94% sư sãi Phật giáo Nam tông Khmer cho rằng các chức sắc tôn giáo tuyên truyền, vận động cảnh giác trước sự lợi dụng và xúi giục của kẻ xấu (Trung tâm Nghiên cứu tôn giáo, 2011). Các hoạt động tuyên truyền, vận động này thường được thực hiện trong các buổi thuyết pháp và giảng dạy do các trụ trì đảm nhận. Điều này cho thấy, Phật giáo Nam tông Khmer đã tích cực trong việc tuyên truyền, vận động thực hiện tốt các chủ trương của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước, góp phần nâng cao nhận thức của sư sãi, tín đồ Phật giáo Nam tông trước những âm mưu và thủ đoạn lợi dụng tôn giáo cho mưu đồ chính trị của các thế lực phản động. Đồng thời, kết quả cũng cho thấy vai trò của Phật giáo Nam tông Khmer trong việc đấu tranh chống lại các luận điệu xuyên tạc của các thế lực thù địch. Nhờ đó, các chức sắc, sư sãi và Phật tử Phật giáo Nam tông Khmer đã thể hiện thái độ phản đối trước các thế lực thù địch lợi dụng tôn giáo cho mưu đồ chính trị. Kết quả khảo sát (2011) cho thấy, có 91,7% các chức sắc, sư sãi và 92,5% Phật tử Phật giáo Nam tông Khmer cho rằng họ luôn cảnh giác trước sự lợi dụng của kẻ xấu; có 94,3% các chức sắc, sư sãi và 93,2% Phật tử Phật giáo Nam tông Khmer cho rằng, họ kiên quyết đấu tranh chống lại các thế lực thù địch lợi dụng tôn giáo để góp phần cho đời sống tôn giáo của đồng bào Khmer được ổn định (Trung tâm Nghiên cứu tôn giáo, 2011). Như vậy, kết quả cho thấy, biểu hiện tích cực của sư sãi, Phật tử Phật giáo Nam tông Khmer trong việc đấu tranh chống lại những âm mưu và thủ đoạn lợi dụng tôn giáo của các thế lực thù địch, góp phần mang lại sự ổn định và phát triển xã hội bền vững cho khu vực Tây Nam Bộ.

Bên cạnh đó, chức sắc của Phật giáo Nam tông Khmer cũng đã tuyên truyền vận động tín đồ thực hiện tốt các giải pháp nâng cao nhận thức và có thái độ tích cực đối với chủ trương, đường lối của Đảng và Nhà nước Việt Nam. Kết quả khảo sát 1419 tín đồ Phật giáo Nam tông Khmer về đời sống kinh tế, văn hóa, xã hội trong đề án tôn giáo và chính sách Phật giáo Nam tông Khmer do Trung tâm Nghiên cứu Tôn giáo thuộc Học viện Chính trị- Hành chính Quốc gia Hồ Chí Minh thực hiện (2011) cho thấy, để thực hiện phương châm hành động "Đạo pháp- Dân tộc và Chủ nghĩa xã hội" thì có 96,3% cho rằng, cần phải chấp hành tốt chủ trương, chính sách của nhà nước; có 86,9% cho

rằng là tham gia các phong trào thi đua yêu nước; có 86,7% cho rằng là tham gia các hoạt động từ thiện và có 80,8% cho rằng là không nghe kẻ xấu xúi giục và lợi dụng”. Kết quả này cho thấy rằng, tín đồ Phật giáo Nam tông Khmer ở Tây Nam Bộ xem phương châm hoạt động “Đạo pháp- Dân tộc và Chủ nghĩa xã hội” thường gắn với “chấp hành tốt chủ trương chính sách của Nhà nước” và ít quan tâm đến sự lợi dụng của kẻ xấu. Thực tế cho thấy, nếu thực hiện tốt chủ trương các chính sách của Đảng, Nhà nước thì họ đã có lòng tin vào Đảng, Nhà nước, cho nên kẻ xấu khó có thể lay chuyển niềm tin của họ. Như vậy, nhận thức và thái độ của tín đồ Phật giáo Nam tông Khmer trong thực hiện tốt chủ trương “Đạo pháp- Dân tộc và Chủ nghĩa xã hội” đã góp phần làm thất bại những âm mưu gây chia rẽ đoàn kết dân tộc, đảm bảo sự ổn định xã hội trong cộng đồng và khu vực Đồng bằng sông Cửu Long.

3.2.2 Tích cực trong các hoạt động từ thiện xã hội

Ngay từ buổi đầu hình thành, Phật giáo nói chung, Phật giáo Nam tông Khmer nói riêng đã thể hiện tinh thần cứu khổ cứu nạn cho chúng sinh. Trong giáo lý của Đức Phật, Lục độ (bố thí, trì giới, nhẫn nhục, tinh tấn, thiền định, trí huệ) là con đường dẫn đến sự giác ngộ, mà điều đầu tiên phải thực hiện được là thực hành bố thí. Ngoài ra, giáo lý Phật giáo cũng quan niệm con người cần có lòng từ bi, hi xả (Tứ vô lượng tâm), đây là nhân tố chủ yếu giúp phát triển tâm từ bi, hạnh cứu khổ, đưa đến việc định hướng cho mọi hoạt động của Phật giáo cho con người và vì con người (xem Dương Hoàng Lộc, 2012). Như vậy, trong quan niệm của Phật giáo, những việc làm như phóng sanh, tu phước, làm việc thiện chính là con đường để giúp con người có được một cuộc sống bình an, thoát khỏi tai họa. Xuất phát từ những lời huấn thị của Đức Phật và cộng với các giá trị tương thân tương ái của nước ta, “lá lành đùm lá rách”, “một miếng khi đói, bằng một gói khi no” hay “dù xây chín bậc phù đồ, không bằng làm phúc cứu cho một người”, sư sãi và tín đồ Phật giáo Nam tông đã nỗ lực một cách tích cực trong các hoạt động từ thiện xã hội, nhằm mang lại niềm vui, hạnh phúc đến cho những mảnh đời, số phận kém may mắn.

Sự giao hòa giữa giá trị truyền thống của dân tộc Việt Nam với giáo lý nhà Phật đã tạo ra sức sống mãnh liệt và vững chắc của Phật giáo ở nước ta. Phật giáo Nam tông Khmer là tổ chức Phật giáo nằm trong sự thống nhất của Giáo hội Phật giáo Việt Nam. Cho nên, Phật giáo Nam tông Khmer cũng đã cùng đồng hành với dân tộc, góp phần xây

dựng đất nước thịnh vượng, bình yên và hạnh phúc. Các hoạt động xã hội của Phật giáo Nam tông Khmer nhằm xoa dịu những số phận kém may mắn cũng diễn ra khá tích cực. Theo quan niệm của Phật giáo Nam tông Khmer, sư sãi và bách tính có mối quan hệ khăng khít với nhau, nên hoạt động từ thiện của chùa là việc làm thường xuyên mang ý nghĩa cứu nhân độ thế. Chùa Khmer là nơi cứu mang trẻ mồ côi, hoặc con nhà nghèo được ăn và học chữ. Chùa còn là nơi giúp đỡ người già neo đơn. Gắn với cuộc sống của dân cư, các sư cũng đồng thời tham gia các hoạt động xã hội, cũng nhằm mục đích cứu nhân độ thế. Vì thế, hoạt động từ thiện xã hội luôn được Phật giáo Nam tông Khmer coi là một trong những công tác trọng tâm, được chú trọng, phát từ tích cực hưởng ứng các phong trào giúp đỡ những gia đình có hoàn cảnh gặp khó khăn, xóa đói giảm nghèo, đền ơn đáp nghĩa, xây dựng nhà tình thương, cứu trợ đồng bào bị lũ lụt, thiên tai... với số lượng, giá trị vật chất quyên góp, ủng hộ qua các năm ngày càng được cao hơn như: Phật giáo Nam tông Khmer tỉnh Trà Vinh năm 2009 quyên góp và ủng hộ được hơn 1,6 tỷ đồng, 978 giã gạo, 29.630 tập viết, 33.878 cây bút, còn năm 2010 quyên góp và ủng hộ được gần 2 tỷ đồng, 1012 giã gạo, 327.565 tập viết, 44.878 cây bút. Từ năm 2008 đến 2010, Phật giáo Nam tông Khmer tỉnh Kiên Giang quyên góp và ủng hộ được trên 4,5 tỷ đồng; Phật giáo Nam tông Khmer tỉnh Vĩnh Long quyên góp và ủng hộ được 10 giêng nước ngâm, 60.570kg gạo, 30.800 tập viết, 5.600 gói mì, 2.700 bộ quần áo, 250 cái màn, thuốc chữa bệnh trị giá trên 10 triệu đồng,... (Lê Khánh, 2013).

Tại Cà Mau, Phật giáo Nam tông Khmer tỉnh Cà Mau luôn phát huy những giá trị tích cực của giáo lý Đức Phật, góp phần tích cực đối với sự nghiệp xây dựng và phát triển quê hương đất nước. Nhiều hoạt động Phật sự ích đạo lợi đời được các cấp Tỉnh Hội Phật giáo tỉnh Cà Mau và cá nhân mỗi tăng ni, Phật tử quan tâm chú trọng, triển khai toàn diện không chỉ ở trong nước mà còn đối với cộng đồng quốc tế và cộng đồng Phật tử Việt Nam đang sinh sống ở nước ngoài; đồng viên tăng ni, Phật tử thực hiện chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước, hăng hái tham gia các phong trào thi đua yêu nước, sống “tốt đời, đẹp đạo”, phát động các phong trào “xây dựng chùa cảnh tinh tiến”, “Chùa cảnh văn hóa”; hoạt động từ thiện xã hội của Giáo hội, nhằm góp phần cùng Đảng, Nhà nước và Mặt trận Tổ quốc tỉnh nhà đẩy mạnh sự nghiệp xóa đói, giảm nghèo; đền ơn đáp nghĩa; chăm lo đời sống nhân dân ngày càng no ấm, hạnh phúc (Thạch Hà, 2010).

Như vậy, các bằng chứng cho thấy những nỗ lực của sư sãi, tín đồ Phật giáo Nam tông đối với các hoạt động xoa dịu nỗi đau của nhiều hoàn cảnh bất hạnh và kém may mắn, đảm bảo độ bao phủ về an sinh xã hội đến với các nhóm xã hội dễ bị tổn thương, góp phần cho làm cho xã hội ở được ổn định và phát triển hơn. Có thể khẳng định rằng, Phật giáo Nam tông Khmer có vai trò tích cực đối với các hoạt động an sinh xã hội, đảm bảo sự ổn định và phát triển xã hội ở vùng sông nước Cửu Long hiện nay. Ngoài ra, sư sãi, tín đồ Phật giáo Nam tông không chỉ đóng góp vào các hoạt động từ thiện mà họ còn có mong muốn đối với sự phát triển xã hội một cách toàn diện và bền vững.

3.2.3 Mong muốn của sư sãi, tín đồ đối với sự ổn định và phát triển xã hội

Trong bối cảnh hiện nay, chủ nghĩa cá nhân đã và đang len lỏi vào trong suy nghĩ và hành động của mỗi người. Do đó, một bộ phận không nhỏ người dân dường như bị lãng quên mong muốn đối với “quốc thái, dân an”. Tuy nhiên, kết quả khảo sát (2011) cho thấy, sư sãi và tín đồ Phật giáo Nam tông Khmer mong muốn đất nước, xã hội phồn vinh chiếm tỷ lệ khá cao (87,1% và 96,2%), tiếp đến là mong muốn xã hội luôn đảm bảo công bằng, chăm lo cho đời sống văn hóa, xã hội của đồng bào, giữ gìn bản sắc dân tộc, đạo đức của người dân được nâng lên, chính trị- xã hội được ổn định và chăm lo giáo dục, y tế cho đồng bào (Bảng 2).

Bảng 2: Mong muốn của sư sãi và tín đồ đối với phát triển xã hội

Những điều mong muốn	Tín đồ		Sư sãi	
	N (1413)	Tỷ lệ (%)	N (224)	Tỷ lệ (%)
Đất nước giàu mạnh	1359	96.2	195	87.1
Đảm bảo công bằng xã hội	1269	89.8	156	69.6
Chăm lo đến đời sống văn hóa, xã hội của đồng bào	1263	89.4	171	76.3
Giữ gìn bản sắc dân tộc	1257	89.0	164	73.2
Đạo đức của người dân được nâng cao	1241	87.8	172	76.8
Tạo công ăn việc làm cho đồng bào	1240	87.8	160	71.4
Tình hình chính trị- xã hội ổn định	1231	87.1	153	68.3
Chăm lo công tác y tế, giáo dục cho đồng bào	1214	85.9	149	66.5

Nguồn: Kết quả khảo sát về đời sống kinh tế, văn hóa và xã hội của tín đồ Phật giáo Nam tông Khmer, 2011

Kết quả ở Bảng 1 đã phản ánh mong muốn của sư sãi cũng như tín đồ Phật giáo Nam tông về một xã hội luôn đảm bảo các giá trị bình đẳng, công bằng, công ăn việc làm ổn định, chính trị- xã hội ổn định hơn và không còn nghèo đói, góp phần làm cho đời sống xã hội của người dân được ổn định và bình an. Như vậy, những mong muốn của sư sãi, tín đồ phù hợp với những lời răn dạy của Đức Phật. Có lẽ, những lời răn dạy của Đức Phật về đạo lý làm người, từ bi, bình đẳng, bác ái đã thấm nhuần vào suy nghĩ của sư sãi, tín đồ ở đây. Chính vì thế, thông qua những mong muốn của sư sãi, tín đồ, vai trò của Phật giáo Nam tông một lần nữa được khẳng định khả tích cực đối với sự phát triển xã hội ở khu vực Đồng bằng sông Cửu Long hiện nay. Do đó, cần có những giải pháp phát huy và duy trì những suy nghĩ cũng như hành động tích cực của sư sãi, tín đồ Phật giáo Nam tông, góp phần tạo ra sự ổn định và phát triển xã hội một cách toàn diện và bền vững ở khu vực Tây Nam Bộ trong bối cảnh hiện nay.

4 KẾT LUẬN VÀ GỢI Ý GIẢI PHÁP

Như vậy, trong ngôi nhà chung của Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Phật giáo Nam tông Khmer cũng đã có những nỗ lực tích cực trong quá trình đồng hành cùng dân tộc thông qua các hoạt động răn dạy các tín đồ, sư sãi thực hành theo những lời huấn thị của Đức Phật “từ bi, bác ái, hi xả”, cứu giúp những mảnh đời, số phận kém may mắn. Ngoài ra, trong đời sống chính trị, Phật giáo Nam tông cũng đã tích cực tuyên truyền, vận động tín đồ, sư sãi chấp hành nghiêm túc các chủ trương, đường lối của Đảng và Nhà nước, góp phần làm thất bại âm mưu các thế lực thù địch chống phá cách mạng nước ta và thực hiện tốt phương châm “Đạo pháp- Dân tộc và Chủ nghĩa xã hội”. Từ những hoạt động đó, Phật giáo Nam tông Khmer đã đóng góp vai trò tích cực trong việc xây dựng đất nước phồn thịnh, xã tắc được bình an, đời sống của người dân được an lạc. Do đó, Đảng và Nhà nước ta cần phải tiếp tục phát huy vai trò này trong bối cảnh phát triển hiện nay, đảm bảo sự phát triển

một cách bền vững và tính đoàn kết toàn dân tộc. Để làm được điều đó, có thể thực hiện một số gợi ý về giải pháp như sau:

(1) Thứ nhất, Đảng và Nhà nước tiếp tục phát huy vai trò của Phật giáo Nam tông Khmer trong công tác vận động tín đồ, sư sãi thực hiện tốt phương châm “Đạo pháp- Dân tộc và Chủ nghĩa xã hội”. Để phát huy vai trò này, Đảng và Nhà nước thực hiện các giải pháp sau đây:

Trước hết, Đảng và Nhà nước coi trọng vai trò của chức sắc Phật giáo Nam tông Khmer và khuyến khích họ tham gia các hoạt động phát triển văn hóa, xã hội. Bởi vì, họ là những người được tín đồ xem như người đại diện cho Đức Phật. Vì thế, việc khuyến khích chức sắc Phật giáo Nam tông vào công việc phát triển xã hội sẽ khơi dậy lòng tương ái của tín đồ và khi đó, đạo đức xã hội sẽ được nâng lên, góp phần làm cho xã hội được ổn định hơn. Thứ đến, Đảng và Nhà nước cũng phải quan tâm chăm sóc đến đời sống tôn giáo của phật tử. Bởi vì, phật tử là chủ thể của sự phát triển xã hội. Do đó, để thực hiện tốt việc chăm sóc đời sống tôn giáo nói riêng, đời sống kinh tế- xã hội nói chung, Đảng và Nhà nước tiếp tục phát huy những kết quả đã đạt được trong việc thực hiện chính sách tôn giáo, dân tộc đối với các nhóm dân tộc thiểu số, các nhóm phật tử có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn.

(2) Thứ hai, Phật giáo Nam tông Khmer tiếp tục phát huy vai trò của mình trong công tác tuyên truyền các chủ trương, chính sách của Đảng, Pháp luật của Nhà nước trong các chức sắc, tăng ni, phật tử; Giáo dục tăng ni, phật tử thực hiện tốt triết lý của Phật. Đồng thời, tích cực vận động chức sắc, tăng ni, phật tử thực hiện tốt chủ trương “tốt đời – đẹp đạo”; Phát huy các giá trị truyền thống tốt đẹp của Phật giáo trong suốt hơn 2000 năm qua ở Việt Nam; Có chính sách đào tạo đội ngũ chức sắc, đội ngũ chức sắc trẻ trong Giáo hội Phật giáo Việt Nam, Phật giáo Nam tông Khmer, góp phần đáp ứng nhu cầu về lâu dài trong sinh hoạt tôn giáo.

(3) Cuối cùng, bản thân của các chức sắc, sư sãi, phật tử tiếp tục phát huy những hành động có ý nghĩa đối với đất nước trong suốt thời gian qua, tích cực tham gia các hoạt động xã hội góp phần đảm bảo an sinh xã hội một cách rộng rãi đến từng nhóm xã hội dễ bị tổn thương. Để làm được điều này, bản thân của các chức sắc, tăng ni, phật tử tích cực học tập và thực hiện những lời răn dạy của Đức Phật; bản thân cũng luôn tích đức, hướng

thiện và nghĩ đến lợi ích của tập thể; tích cực tham gia thực hiện tốt các chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước; thực hiện đầy đủ tất cả quyền và nghĩa vụ của công dân nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam. Có như thế, đạo đức và phẩm hạnh của bản thân sẽ được hoàn thiện hơn, kiên định hơn trước những lời kéo và dụ dỗ của các thế lực thù địch làm tổn hại đến lợi ích của bản thân, gia đình và quốc gia.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Dương Hoàng Lộc (2012). “Hoạt động từ thiện xã hội của Phật giáo với những vấn đề xã hội ở Việt Nam hiện nay”. Truy cập tại <http://www.daophatngaynay.com/vn/pg-nganh/xa-hoi/cn-xh/10427-Hoat-dong-tu-thien-xa-hoi-cua-Phat-giao-voi-nhung-van-de-xa-hoi-cua-Viet-Nam-hien-nay.html>. Ngày truy cập 12/2/2014.
2. Dương Nhon (2008). “Phật giáo Nam tông Khmer trong bối cảnh thống nhất và hội nhập của Phật giáo Việt Nam”. *Tạp chí Nghiên cứu Tôn giáo*, số 2. Trang 44 (42-45).
3. Lê Khánh. “Phật giáo Nam tông Khmer sau 30 năm trong ngôi nhà chung Giáo hội Phật giáo Việt Nam”. Truy cập tại: <http://phatgiaonguyenthuy.com/news-1880/Phat-giao-Nam-tong-Khmer-sau-30-nam-trong-ngoi-nha-chung-Giao-hoi-Phat-giao-Viet-Nam.html>. Ngày truy cập 20/11/2013.
4. Thạch Hà (2010). Bài tham luận: “Phát huy tinh thần đoàn kết dân tộc, tôn giáo trong tình hình mới hiện nay”. *Tại Hội nghị chuyên đề Phật giáo Nam tông Khmer lần IV tại Kiên Giang*.
5. Tổng Cục Thống kê (2010). Tổng điều tra dân số và nhà ở năm 2009.
6. Trung tâm Nghiên cứu Tôn giáo, Học viện Chính trị- Hành chính Quốc gia Hồ Chí Minh (2011). Kết quả khảo sát về “xây dựng chính sách tổng thể đối với Phật giáo Nam tông Khmer và đồng bào Khmer vùng Tây Nam Bộ đến 2020”.
7. Võ Thanh Hùng (2012). “Phật giáo Nam Tông Khmer Đông bằng sông Cửu Long đồng hành cùng dân tộc trong ngôi nhà chung của Giáo hội Phật giáo Việt Nam”. *Tạp chí Giáo hội Phật giáo Việt Nam*.